

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

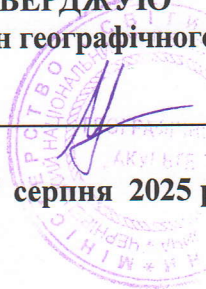
Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

“ 29 ” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ

обов'язкова

Освітньо-професійна Регіональний розвиток і просторове планування програма

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Методика викладання географії України*» **складена відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування».**

Розробник:

Костащук Іван Іванович – завідувач кафедри географії України та регіоналістики, доктор географічних наук, професор.

Викладачі, що забезпечують читання даної навчальної дисципліни:

Костащук Іван Іванович – завідувач кафедри географії України та регіоналістики, доктор географічних наук, професор;

Григорійчук Віталій Васильович – асистент кафедри географії України та регіоналістики.

Погоджено з гарантом ОП _____ **Іван КОСТАЩУК**

(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ **Іван КОСТАЩУК**

(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____ **Наталя АНДРУСЯК**

(підпис)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни):

Вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Методика викладання географії України» здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування» підготовки бакалаврів за спеціальністю 106 Географія. Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес формування географічної компетентності студента та виховання його особистості засобами географічної освіти. Результатом навчання є формування у студентів науково-світоглядних уявлень про організацію навчально-виховного процесу з географії у закладах вищої освіти та форми організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти, його різноманітність, закономірності розвитку та просторову диференціацію.

Навчальна дисципліна «Методика викладання географії України» вивчається в сьомому семестрі першого року навчання і за структурно-логічною схемою пов'язана з виробничою (педагогічною) практикою. Програма навчальної дисципліни містить два змістових модулі.

1.2. Мета навчальної дисципліни:

засвоїти теоретично і оволодіти практично методикою організації і проведення занять з географічних дисциплін у закладах вищої освіти, ознайомитись з формами організації навчального процесу та сучасними технологіями навчання. Дисципліна забезпечить професійно-методичну підготовку майбутніх викладачів географічних дисциплін.

1.3. Завдання курсу:

- засвоїти та оволодіти методикою викладання географії України;
- вміти застосовувати різні форми та види викладання предмету;
- ознайомитись з новітніми технологіями та засобами вивчення географії України;
- вміти застосовувати різні форми та види викладання предмету географія України у закладах освіти;
- здатність орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності;
- удосконалити фахові (географічні) знання задля їхнього застосування в навчальному процесі в закладах вищої освіти;
- вміти застосовувати сучасні інноваційні методи навчання, різні форми пізнавальної діяльності для вивчення географії України;
- набути здатностей застосовувати засвоєні географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик для формування загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географічних дисциплін;
- аналізувати сучасні тенденції розвитку географічної освіти.

1.4. Пререквізити: Навчальна дисципліна «Методика викладання географії України» вивчається в сьомому семестрі четвертого року навчання.

Ефективність засвоєння курсу базується на результатах вивчення навчальних дисциплін «Педагогіка з основами пед майстерності», «Загальна психологія», «Фізична географія України», «Економічна і соціальна географія України» та логічно доповнюється результатами вивчення навчальної дисципліни «Теорія і методологія географічної науки».

1.5. Результати навчання:

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **загальні компетентності**, як:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **фахові компетентності**, як:

ФК 2. Розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку та взаємодії природи і суспільства й уміння їх використовувати у професійній, соціальній, педагогічній діяльності;

ФК 12. Здатність управління робочими або навчальними процесами, які є складними непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

Програмні результати навчання:

PO1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

PO2. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

PO3. Пояснювати особливості організації географічного простору та знати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.

PO6. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук та регіональних досліджень.

PO14. Вміти збирати, систематизувати, опрацьовувати та аналізувати наукову і технічну інформацію для вирішення географічних завдань.

PO18. Вміти професійно застосовувати географічно-наукові знання і практичні уміння й навички дисциплін фізико- та суспільно-географічно циклу у педагогічній діяльності

Після вивчення курсу, студент буде:

Знати:

- теоретичні основи методики викладання географії України у закладах освіти;

- основні форми організації навчального процесу у закладах освіти;

- методи навчання географії та її матеріально-технічної бази;

- форми організації навчально-пізнавальної діяльності студентів та учнів, їх різноманітність, закономірності розвитку та диференціацію, принципи побудови та структурно-логічну схему вивчення географії; закономірності засвоєння учнів системи географічних понять та формування у них географічних компетентностей;

- методики навчання окремих навчальних дисциплін та позааудиторної роботи;

- особливості застосування системи методів розвивального навчання географії та їх поєднання в процесі викладання.

Вміти:

- застосовувати різні форми та види викладання предмету у закладах освіти;

- враховувати та застосовувати особливості та специфіку фізико-географічних і економіко-географічних узагальнень при викладі навчальних дисциплін;

- розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук та географічної науки і характеризуються комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітньо-виховного процесу у вищій школі;

- реалізовувати технології особистісно-орієнтованої освіти, належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами;

- орієнтуватися у світовому й національному географічному освітньо-науковому просторі в контексті необхідності постійного розширення і актуалізації географічних знань для підвищення професійної майстерності;

- застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій для формування у здобувачів освіти загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків географії;

- організувати роботу здобувачів освіти за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування їх навчальних досягнень, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Методика викладання географії України												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	IV	7	4	120	2	22	22	-	-	56	20	іспит

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми навчальних елементів	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Теоретико-методичні аспекти викладання географії України												
НЕ 1.1. Тема 1. Вступ до курсу «Методика викладання географії України»	10	2	2	-	-	6							
НЕ 1.2 Тема 2. Основні принципи викладання географії України	10	2	2	-	-	6							
НЕ 1.3 Тема 3. Форми організації навчання географії України та методика їх проведення	10	2	2	-	-	6							
НЕ 1.4 Тема 4. Основні прийоми викладання географії України	10	2	2	-	-	6							
НЕ 1.5 Тема 5. Засоби навчання географії України.	10	2	2			6							

Інформаційно-комунікаційні технології. Смарт-технології. STEM- та STEAM-освіта..													
НЕ 1.6 Тема 6. Методи навчання у викладанні географії України.	20	2	2		10	6							
Разом за ЗМ1	70	12	12	-	10	36							
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 Прикладні аспекти викладання географії України												
НЕ 2.1 Тема 1. Теоретико-методичні аспекти викладання природничої географії України.	8	2	2	-	-	4							
НЕ 2.2 Тема 2 . Теоретико-методичні аспекти викладання географії населення України.	8	2	2	-	-	4							
НЕ 2.3 Тема 3. Теоретико-методичні аспекти викладання економічної географії України.	8	2	2	-	-	4							
НЕ 2.4 Тема 4. Теоретико-методичні аспекти викладання регіональної географії України.	8	2	2			4							
НЕ 2.5 Географо-краєзнавча робота при вивченні географії України.	18	2	2	-	10	4							
Разом за ЗМ 2	50	10	10	-	10	20							
Усього годин	120	22	22	-	20	56							

3.3. Тематика семінарських занять.

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1	Методика викладання географії України: основні тенденції змін на сучасному етапі розвитку освіти	2
2	Учнєцентроване навчання: основні виміри та принципи дотримання під час вивчення географії України	2
3	Нестандартні форми навчання географії України та методика їх проведення	2
4	Інноваційні технології та прийоми викладання географії України	2
5	STEM- та STEAM-освіта під час вивчення географії України: від теорії до практики. Розробка STEM- та STEAM-проекту	2
6	Інтерактивні методи під час викладання географії України та методика їх проведення.	2
7	Методика розробки навчальних занять під час вивчення природничої географії України	2
8	Методика розробки навчальних занять під час вивчення географії населення України	2
9	Методика розробки навчальних занять під час вивчення економічної географії України	2
10	Методика розробки навчальних занять під час вивчення регіональної географії України	2
11	Методика розробки навчальних занять під час організації географо-краєзнавчої роботи	2
Всього		22

3.6. Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань

№	Назва теми	Кількість балів
1	Методика викладання як шлях до розвитку географічного мислення учнів під час вивчення географії України.	10
2	Закономірності та принципи процесу навчання географії України.	10
3	Зміст географії України як проблема дидактики школи.	10
4	Інформування як застарілий підхід у навчанні географії України.	10
5	Способи досягнення цілей навчання географії України.	10
6	Співвідношення методів навчання географії України з методами науки.	10

7	Ідеалізація, абстракція та формалізація географічних знань і процес навчання.	10
8	Роль інтонації голосу в активації сприйняття географічної інформації.	10
9	Робота з новітніми технічними засобами навчання географії України.	10
10	Порівняльна характеристика традиційного і модульного навчання географії України.	10
11	Проблемна ситуація як навчальний сегмент у вивченні географії України.	10
12	Групові технології в навчальному процесі вивчення географії України.	10
13	Ігрові технології навчання географії України.	10
14	Гіпно- та сугестопедичні технології навчання географії України.	10
15	Орфоепія в живій бесіді на географічну тематику.	10
16	Емоційність мови у викладацькій майстерності під час вивчення географії України.	10
17	Особливості психології ораторської праці у викладанні географії України.	10
18	Монолог і діалог в педагогічному спілкуванні географів.	10
19	Стиль спілкування у шкільній аудиторії при вивченні географії України.	10
20	Презентація як засіб подання просторової географічної інформації при вивченні географії України.	10

3.7. Самостійна робота студента

№	Назва теми (форма контролю)	Кількість балів
1	Моделі вищої освіти у різних країнах світу та місце в них географічної освіти. <i>Форма контролю – конспект, тестування.</i>	1
2	Професійні компетентності викладача географії. <i>Форма контролю – конспект, тестування.</i>	1
3	Принципи навчання географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
4	Нестандартні форми навчання географії та методика їх проведення. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
5	Прийоми та методи, під час яких вони застосовуються, навчання географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
6	Модифікуючі інновації у викладанні географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
7	Сучасні засоби навчання. «Кейс-метод» та метод «портфоліо» у	1

	викладанні географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	
8	Пояснювальне та проблемне навчання географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
9	Географічні інформаційні системи й технології навчання географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
10	Самовдосконалення викладача географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
11	Тематика занять з природничої географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
12	Тематика занять з географії населення України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
13	Тематика занять з економічної географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
14	Тематика занять з регіональної географії України. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1
15	Тематика занять з географічного краєзнавства. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	1

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни.

Технології навчання: мозковий штурм (для активізації знань, повторення пройденого матеріалу, визначення міжпредметних зв'язків); узаконена шпаргалка (при захисті ІНДЗ та результатів виконання практичних робіт); - технологія моделювання, або метод проектів (під час проведення семінарських занять, під час проведення лекційних занять).

Методи навчання: лекція, наочної ілюстрації, демонстрації, розповідь, бесіда, дискусія; робота з книгою: читання, конспектування, цитування, складання плану, реферування; відеометоди: перегляд, навчання через Інтернет, контроль.

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критеріями підсумкового оцінювання з дисципліни „Методика викладання географії України”

Оцінювання в системі <i>ECTS</i>	Оцінка за національною шкалою	Рейтингова оцінка з дисципліни	Критерії оцінювання
А	«Відмінно»	90-100	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів з курсу. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Знає наукові здобутки вчених України та світу. Виконав і успішно здав всі практичні роботи.

В	«Добре	80-89	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при вивченні дисципліни, розкриває їх суть, значення, але в межах навчальних посібників. Володіє методикою та розкриває основні принципи навчання географії України. Оцінка „добре” відрізняється від оцінки “відмінно” тим, що студент допускає окремі помилки і неточності, які не впливають на загальний характер відповіді. Програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною. Студентом здані всі практичні роботи.
С	«Добре	70-89	Відрізняється від „В” тим, що студент допускає більше неточностей у відповіді, потребує додаткових питань для уточнення тих чи інших питань. Здано не менше 75 % від всіх практичних робіт.
Д	«Задовільно	60-69	Знання студента завчені з підручника чи навчального посібника, висвітлює їх за допомогою конспекту чи викладача. Недостатньо володіє термінологією та методами вивчення географії України. Студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Допускає значні помилки. Володіє мінімальними знаннями. Виконав більшу частину практичних робіт.
Е	«Задовільно	50-59	Відрізняється від оцінки „ D” тим що студент допускає більш суттєві помилки під час відповіді. На більшу частину питань відповідає завченими з підручника фразами, потребує уточнених питань. Виконав не менше ½ практичних робіт
FX	„Незадовільно”	35-49	Студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі, виконав менше 50% практичних робіт, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.
F		1-34	Студент не орієнтується в предметі, не виконав жодної практичної роботи, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при складанні іспиту з дисципліни „Методика викладання географії України”

<i>I-II питання (по 15 балів)</i>	<i>III питання 10 балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
13-15	9-10	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Знає наукові здобутки вчених України та світу. Самостійно розкриває основні терміни та поняття, їх зміст, функції при дослідженні окремих аспектів викладання географії України. Володіє основними методами та вміє їх використовувати з метою вивчення актуальних проблем стратегічного планування.
10-12	7-8	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при вивченні дисципліни, розкриває їх суть, значення, але в межах навчальних посібників. Студент допускає окремі помилки і неточності, які не впливають на загальний характер відповіді. Програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною.
7-9	5-6	Знання студента завчені з підручника чи навчального посібника, висвітлює їх за допомогою конспекту чи викладача. Недостатньо володіє термінологією. Студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Допускає значні помилки. Володіє мінімальними знаннями.
4-6	3-4	Студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі. Може перерахувати основні терміни і поняття курсу.
1-3	1-2	Студент не орієнтується в предметі, допускає грубі помилки та не може в повній мірі розкрити сутність основних термінів та понять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні семінарських робіт з дисципліни „Методика викладання географії України”

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
4	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє матеріалом відповідно до тематики семінарського заняття. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів. Наводить приклади та може обґрунтувати сутність отриманих результатів та їх вплив на ефективність викладання географії України. Доповнює та уточнює відповіді інших студентів

3	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при підготовці до семінарського заняття. Володіє в загальних рисах матеріалом семінарського заняття, однак допускає окремі помилки і неточності. За допомогою викладача або ж інших студентів може обґрунтувати сутність отриманих результатів та їх вплив на ефективність вивчення географії України.
2	Студент недостатньо володіє термінологією та методологією семінарського заняття. При розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Не може самостійно розкрити сутність отриманих результатів та їх вплив на ефективність вивчення географії України.
1	Студент підготувався до семінарського заняття але не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в сутності отриманих результатів.

5.2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5.3. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання при вивченні курсу «Методика викладання географії України» є: 1) контрольні роботи; 2) стандартизовані тести; 3) реферати та есе; 4) розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; 5) студентські презентації та виступи на наукових заходах; 6) індивідуальні науково-дослідні завдання.

б. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є:

Усна форма передбачає індивідуальне, фронтальне та комбіноване опитування. Передбачає використання наступних методів: бесіда, усна доповідь студента, усний порівняльно-географічний аналіз результатів виконання практичної роботи студентів.

Письмова форма поточного контролю передбачає використання наступних методів: тестування; есе; реферат; письмова контрольна робота.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5		
6	6	6	6	6	6	7	7	5	5	6		

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1. Базова (основна)

1. Проблемне навчання географії / Корнєєв В.П., Корнєєва О.В., Круглик Л.І., Топузов О.М. За заг. ред. проф. В.П. Корнєєва – Х.: Видавнича група «Основа». – 96 с.
2. Корнєєв В. П. Технології в навчанні географії: Посібник. – Х.: Основа, 2004.- 111 с.
3. Щипович Є.І. Методика викладання географії – К., Вища школа, 1982.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
5. Ігри для дорослих . Інтерактивні методи навчання/Упоряд. Л. Галіцина – К.: Ред. загальнопед. газ., 2005. - 128 с.
6. Освітні технології: Навч.- метод. посібник / За ред. О. М. Пехоти – К.: А.С.К., 2004. – 256 с.
7. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посібник. – К.: ВВП «Компас», 1997. – 64 с.
8. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2004. – 207 с.
9. Ясулайтіс В. А. Дистанційне навчання: метод рекомендації. – К.: МАУП, 2005. – 72 с.
10. Кобернік С. Г. та ін. Методика викладання географії в школі: Навчально-методичний посібник. – К.: Стафед-2, 2000. – 320 с.

11. Освітні технології: навч.-метод.посібник/ За заг.ред. О.М. Пехоти. – К.: А.Р.К., 2001. – 256 с.
12. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання / О.І. Пометун. – К., 2007 – 144 с.
13. Касіяник І.П., Мисько В.З. Методика навчання географії (теоретичний аспект). Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута»», 2017. – 214 с.
14. Корнеєв В.П. Форми навчання географії в школі: Посібник для вчителя. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2004. – 224 с.
15. Чубрей О.С. Система підготовки майбутніх учителів географії до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу: монографія. Чернівці: Технодрук, 2020. - 376 с.

7.2. Допоміжна

1. Ю.Ю. Пологовська формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх вчителів географії методом ситуативного аналізу//Географія в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: 85 років – досягнення та перспективи (GTSM): Матеріали міжнар. наук.- практич. конфер.(м.Київ 30-31 березня 2018 р.// гол. ред. колегії: Я.Б. Олійник – К.: Прінт-Сервіс, 2018 – 361 с., С. 194-197.
2. В.І. Остроух Електронні картографічні посібники як форма реалізації інноваційних технологій в освітньому процесі // Географія в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: 85 років – досягнення та перспективи (GTSM): Матеріали міжнар. наук.-практич. конфер. (м.Київ, 30-31 березня 2018 р.)/ гол. ред. колегії Я.Б. Олійник – К.: Прінт-Сервіс, 2018 – 361 с., С. 311-314.
3. Шляхи підвищення ефективності уроку географії / Упорядник О.Я. Скуратович. - К.:Рад.шк.,1991. – 96 с.
4. Варакута О.М. Формування географічних понять //Географія та основи економіки в школі. – 2002. – № 6.-С.28-31.
5. Бойчук Ю.Д. Компетентнісний підхід як основа модернізації сучасної освіти. *Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти.* 2013. Вип. 13. С. 130–135.
6. Гнєзділова К.М., Касярум С.О. Моделі та моделювання у професійній діяльності викладача вищої школи: навч. посіб. Черкаси: Вид. Чабаненко Ю. А., 2011. 124 с.
7. Єльнікова Г. Про впровадження компетентнісного підходу в навчальний процес вищого навчального закладу. *Теорія та методика управління освітою.* 2010. № 5. С. 11. URL: <http://tme.umo.edu.ua>.
8. Костікова І.І. Сучасні методологічні підходи до професійної підготовки вчителя засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту.* 2008. № 8. С. 79–83.

9. Криловець М.Г. Фахова та методична підготовка майбутніх учителів географії: теорія і практика: [монографія]. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 301 с.

10. Остапюк Л.І., Тимошенко І.О., Савичук А.О. Удосконалення освітнього процесу в університеті з врахуванням сучасної парадигми вищої освіти. *Клінічна та експериментальна патологія*. 2016. Т. 15, № 5. С. 104–107.

11. Сікора Я.Б. Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі. *Науковий вісник ужгородського університету. Сер. Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип. 2(39). С. 236–239.

12. Заячук М. Краєзнавчий підхід в сучасній шкільній географії: проблеми та перспективи. // *Історія української географії. Спец. випуск. Краєзнавство. Всеукраїнський науково-теоретичний часопис*. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – Випуск 2 (4) 132 с., С.56-57.

13. Заячук М. Українознавчі мотиви у викладанні географії в загальноосвітній школі V конгрес українців (географічне українознавство) / Чернівці, 26-29 серпня 2002 р. Соціально-гуманітарні науки – Чернівці: Рута-ЧНУ.- 2004.- С. 318-321.

14. Заячук В.О. Сучасні педагогічні технології: дидактично-інформаційний аспект. Т. 1. Луцьк: Твердиня, 2009. 288 с.

15. Біляковська О.О. Дидактика вищої школи: навч. посібник/ О.О. Біляковська, І.Я. Мицишин, С. Б. Цюра. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 360 с.

8. Інформаційні ресурси.

1. Освітній портал "Освіта.UA". <http://osvita.ua>
2. Освітній портал "UROK-UA". <http://urok-ua.com>
3. Педрада. Портал освітян України. <http://pedrada.com.ua>
4. "Освітній портал" - все про освіту України. <http://www.osvita.org.ua>
5. Інформаційний портал "Знання". <http://znannya.info>
6. Нова українська школа <https://nuschool.eu/>
7. ЗНО-ОНЛАЙН <https://zno.osvita.ua/>
8. На урок <https://naurok.com.ua/>
9. Всеосвіта <https://vseosvita.ua/>
10. Освітній портал Супер-урок UA <https://super.urok-ua.com/>